

A magyar forint értéke 1410-ben Thornban. Ezen év június havában az angol király Brüggeben bizonyos kártérítés fejében lefizetett egy nagyobb összeget „flamandi régi fehér pénzben“ (all an Vlameschen olden wyten gelde), melyből 6 shillinget és 8 garast számítottak egy angol „noble“-ra. Ebből a pénzből egy esch lovag kölcsön vett „36 lb. 16 s. gr.“ (azaz 36 font 16 shilling garast), melynek fejében lekötölte magát, hogy Thorn városában jövő Szent-Mihálykor le fog fizetni 200 magyar forintot (200 Ungersche gulden, gut van golde, sware van gewichte). Más egyének is kaptak kölcsön és minden „font garasért 3 (porosz) márkát és 5 skótot“ („elk punt gr. 3 mark 5 sc.“ elk. lb. gr. 3 mark 5 sc.“) kellett visszatéríteniök. Hans. Urkundenbuch V. 538. Mintán egy font = 20 shilling és egy mark = 24 scot, egy magyar forint értéke Thornban abban az időben 12·243 scot volt, ami megegyezik azzal a táblázattal, melyet a Gazd. tört. Szemlében (VI. 50.) más forráshól közöltem.

Kropf Lajos.

Porosz kalmárok panasza a lengyelek ellen 1452-ben. „[3.] Item van der freyen Strassen ken Ungern, czu Rewssen und ken Czu demere czu czihen ist verboten durch die Crocawer bey leibe und bey gutte. Dovan geschlagen vile wort van beyden teylen. Die Crocawer lyssen ere brieffe durch Koning Lodwig gegeben leszen, dorinne die von Thorun sunderlich waren benümet, das sie czu Crocaw sulden nedirlage halden, ere guter aldo sleyszen und nicht vordan czih ne bei leibe und gute. Die unsen hilden sich uff den artikel des ewigen fredes von den freyen stroszen, so das die sachen wurden uffgeschoben und bleben anstehen bis an den montag.“

[4.] (A nessau-i tárgyalások ugyanabban a vitás ügyben 1452. július 29—31-én.)

Egy másik panaszuk az volt, hogy „dy czolnere zen Bevererne (Bobrowniki a Visztula partján Thorn fölött) . . . nemen den Ungerschen gulden vor 18 grosschen, dasz doch von alden jaren ny gewest ist . . .“ stb.

Lásd az egész, fölötte komplikált vitát illetőleg Hansisches Urk. Buch VIII. (1899) 121—124. lap és passim. *Kr. L.*

A magyar forint értéke 1462-ben. Rostock levele Stralsund-hoz „. . . Wii don juw to wetende, wo wii enkede irvaren hebben, wo unse vrunde to Lubeke de gulden unde andere golt hebben gesettet, unde so uns is gesecht, so hebben se settet de sware nobelen: 3 mark 12 s. gudes geldes, de lichten nobelen: 3 mark 6 s., den Lubeschen gulden 29 s., den Ungerschen gulden 28 s., den Rinschen gulden 22 s., den postulatus gulden 14 s. 8 d. unde en jewelk golt to borende by der wicht etc.“ 1462. decz. 29. Radmanne to Rozstocke. Hansisches Urk. buch. VIII. 747. lap. *Kr. L.*

A mármarosói sóvágók kiváltságlevele 1498-ból. A mármarosói sókamara-grófok és a sóvágók közt, a nekik járó fizetés és élelmiszerek iránt folyt

hosszas vizálykodások arra készítették ez utóbbiakat, hogy illetményeik megállapítása végett II. Ulászló királyhoz folyamodjanak. Az ő parancsából azután Tharczay János és Proll Miklós kamaragrófoknak sikerült a sóvágókkal létrehozni az egyezséget, melyet a király Budán 1498. április 28-án kelt oklevelében¹⁾ (Orsz. Levéltár, Dl. 37329.) megerősített.

Az egyezés tartalma a következő:

Tekintettel arra, hogy a sóbányáktól, azok a falvak és mezővárosok, ahonnet a sóvágók dolgozni jönnek, messze fekszenek és hogy a vidék terméketlensége miatt az élelmiszereket máshonnet kell beszerezni, a munkabér következőleg állapítatik meg:

Minden 25 kősó kivágásáért 5, azaz 100 kősó kivágásáért 20 dénár jár azzal a föltétellel, hogy élelmiszereikről a sóvágók maguk tartoznak gondoskodni.

Minden egyes sóvágó kap évenként, a néki járó posztó fejében: 100 darab olyan kősót, aminő a fenti árak mellett kivágattatik.

A sóvágók mindennemű adóktól mentesek.

Ha a kamaragrófok új sóbányákat földöznek fel s azokat műveltetni kezdik, az ahhoz szükséges faanyagot ők kötelesek hozzáadni, a kinstár költségén. Ezen alkalommal egy „laktör“ leásásáért 1 forint fizetetik. Midőn pedig az új bányákban a sóra először rábukkannak, a sóvágók előbb a maguk számára 1000 kősót vághatnak ki és azonfelül mindaddig, amíg az ilyen bányából sót vághatnak, a sóvágók minden tömény („thumenus“ = 10,000 drb.) kősó után 11 drb. 33 dénár értékű kősót kapnak.

Ha a „gárdafa“ eltörik, négy ilyen gárda-fa elkészítéseért és a bányába való behelyezéseért, a munkásoknak: 1 forint jár; egy létrának újból való elkészítése, a bányába való leeresztése- és elhelyezéseért: 1 forint s 1 köböl bor, egy fél létra elkészítése és elhelyezéseért: 1/2 forint és 1/2 köböl bor; végül egy új „lajtörja fog“-nak a létrába való beillesztéseért pedig 1 pint bor jár.

A huszti, técsői és szigeti sóvágók, a kamaragrófok belégyezésével, maguk közt évenként birákat választhatnak, kik azonban a sóbányák színhelyén biráskodási joggal nem bírnak, hanem minden ilyen a bányákban előforduló ügyben a kamaragrófok, illetőleg az általuk megbízott emberek ítélkeznek.

Ezután elrendeli a király, hogy Huszt, Técső és Sziget mezővárosok birái, évenként a sóvágók közül néhány becsületes embert választszanak maguk mellé esküdtekül, úgyhogy e városok birái, valamint a sóvágók birái csakis ezeknek jelenlétében ítélkezhetnek, a sóvágók s az említett mezővárosok lakosai között felmerülő összes ügyekben. A sóra és a sószállító hajókra vonatkozó kérdésekben azonban sem e

¹⁾ Ezen oklevél eredetije a *rónaszéki sóbányahivatal* levéltárában őriztetik. Vesd össze: *Századok*. 1889. évf. 8. füzet 72. lap. Szerk.

mezővárosok, sem a sóvágók birái ítéletet nem hozhatnak, mivel azoknak eldöntése a kamaragrófok, illetve megbizottaik hatáskörébe tartozik.

A Huszton, Técsőn és Szigeten lakó sóvágók közönsége egyenkint, külön-külön minden esztendőben négy részletben: és pedig karácsony, husvét, pünkösd és mindenszentek ünnepén: 4 hordó bort, 4 ökröt és 400 kenyeret, azaz minden alkalommal: 1 hordó bort, 1 ökröt és 100 kenyeret; a huszti, técsői és szigeti birák mindegyike pedig segély gyanánt évenként 500—500 sót kap.

Mіндеzen pontokat a király a Máramarosmegye többi községeiben a jövőben felfedezendő sóbányákra és sóvágókra is kiterjeszti.

Dr. D. F.

Az arany és tallér értéke 1617-ben. A szepesi kamara Kassáról 1617. febr. 28-án ezt írta latinul (Orsz. Lev. Szepesi kamara levelei a pozsonyi-hoz) a pozsonyi kamarának:

Ő felsége tekintetes udvari kamarájának (t. i. a bécsi Hofkammer) mult hónap 11-én tek. és nsgos uraságtokhoz intézett s Uraságtok által ugyancsak 18-án véleményadás végett hozzánk áttett leveléből megértettük, hogy arról kívánja magát tájékoztatni, vajjon az arany dukát és egész tallér milyen értékben szokott elfogadtatni és beváltatni Felső- és Alsó-Magyarországon a kereskedők által marhák vétele és adása alkalmával?

Eddigelé, tudtunkkal, úgy a marhahajtóktól, mint más kereskedőktől az aranyok és tallérok nem nagyobb értékben fogadtatnak el s váltatnak be az ország ezen részében, hanem egy arany: két magyar forintba és tíz denárba, egy egész tallér pedig: egy forintba és 25 denárba, vagy egy denárral többbe.

Emlékezzünk ugyan, hogy a nemrég elhunyt nádor úr (Thurzó György) a magyar pénzek ritkasága s a lengyel pénz bősége következtében megparancsolta a harminczadosoknak, hogy ne minden helyen egyformán fogadják el, hanem az arany dukátot 2 magyar frtba és 15 denárba inkább vegyék el, mint a lengyel pénzt. Midőn aztán ezt a harminczadosok közölték a kamarával, irtunk a nevezett nádor úrnak, hogy éppen nem látjuk hasznosnak, ha a dukátok értéke annyira megnő, minthogy sem ország szomszédos részeiben és tartományaiban, sem ezen a tájékon közönségesen nem szokták annyiban elfogadni, sem az ország lakosaira nem lehet ráerőszakolni valamelyes általános rendelet kihirdetése nélkül, mert zavar fog támadni belőle s a kamara nem nyugodhatik bele, hogy a harminczadosok olyan árban fogadják el s adják ki. Megmaradt tehát az előbbeni érték a maga állapotjában s most rendszerint nem többbe fogadtatik el s adatik ki egy arany dukát, mint 2 magyar forintba és 10 denárba, a tallér pedig 1 forintba és 25—26 denárba.